

Prof.dr. Cornel MĂRCULESCU

Colonelul Stan Zătreanu (1895-1949)

DE LA FRONTUL DE LA MĂRĂȘTI LA VIENA: PARCURSUL MILITAR AL COLONELULUI STAN ZĂTREANU (1895-1947) ȘI COMANDA „BĂȘTILORE NEGRE” DIN REGIMENTUL 2 CARE DE LUPTĂ

Povestea colonelului Stan Zătreanu începe la 10 mai 1895, în localitatea Ghinești, județul Dâmbovița, într-o epocă în care onoarea și datoria față de țară reprezentau pilonii fundamentali ai educației tinerilor români. Formarea sa intelectuală a fost una de o rigoare remarcabilă, parcurgând instituții de prestigiu ale vremii: de la băncile Gimnaziului „Ienăchiță Văcărescu” din Târgoviște și ale Liceului „I.C. Brătianu” din Pitești, până la finalizarea studiilor liceale la „Gheorghe Lazăr” în București. Această bază academică solidă a fost completată, ani mai târziu, de obținerea licenței în Drept la Universitatea din București (1924-1926, licențiat cu diploma nr. 15576/1940), profilând imaginea unui ofițer cu o vastă cultură juridică și intelectuală, capabil să îmbine litera legii

cu strategia militară.

Destinul său sub drapel a fost pecetluit între octombrie 1915 și iulie 1916, când a urmat cursurile Școlii Militare de Infanterie din București, fiind pregătit pentru realitățile dure ale Primului Război Mondial. Specializarea sa a continuat constant, trecând prin Școala de Mitraliere Antiaeriene de la Chișinău (1921) și Școala Militară de Infanterie București (octombrie 1915-iulie 1916), Cursul de tragere al Infanterie (1927), elemente care i-au clădit reputația de specialist în tehnică de luptă și armament.

Dincolo de uniformă și rigoarea frontului, Stan Zătreanu a fost un om de familie devotat. La 25 septembrie 1927, s-a unit prin căsătorie cu Theodora Elena Georgescu, cei doi clădind un cămin binecuvântat cu doi copii: Florina Elena și Gheorghe. Această dimensiune personală a oferit echilibrul necesar unui om care, timp de trei decenii, a purtat pe umeri responsabilitatea comenzii și a vieților subordonaților săi.

Imediat după absolvirea cursurilor Școlii Militare de Infanterie din București, la data de 14 august 1916, tânărul ofițer a fost repartizat cu gradul de Sublocotenent la Regimentul 22 Infanterie din Târgoviște. Primele misiuni încredințate au vizat consolidarea bazei de mobilizare a unității prin:

- Instruirea efectivelor: Coordonarea pregătirii militare a recruților din contingentele 1917 și 1918;

- Formarea cadrelor: Activitate didactică și tactică în cadrul școlii de cadre a regimentului.

Odată cu intrarea în dispozitivul de război, Slt. Stan Zătreanu a fost dislocat împreună cu Regimentul III Dâmbovița nr. 22 Infanterie în zona de concentrare Sinești (Iași). În perioada critică a reorganizării frontului, acesta a exercitat atribuții de comandă și stat major după cum urmează:

- Comandă de subunitate (02 Februarie – 06 Aprilie 1917): A asigurat comanda unui pluton aflat în prima linie, ocupând poziții de luptă în tranșeele de la Mărăști.

- Misiune Specială și Sacrificiu: În cursul executării unei misiuni cu grad ridicat de risc („delicată”), încredințată direct de comandantul de batalion, ofițerul a fost rănit la datorie.

- Adjutantură (06 Aprilie – 01 Iunie 1917): Ulterior, a asigurat funcția de Adjutant al Batalionului II, coordonând fluxul de ordine și legătura tactică a unității.

În urma rănilor suferite pe câmpul de luptă de la Mărăști, sublocotenentul a fost retras din dispozitiv și supus procedurilor de evacuare medicală în Spitalul din Bacău și ulterior în Spitalul din Roman, unde a rămas sub supraveghere medicală până la data de 2 februarie 1918.

Fiind riguros monitorizată activitatea depusă de

Sublocotenentul Stan Zătreanu, atât în perioada de instrucție a contingentelor de mobilizare, cât și pe durata angajamentelor tactice din prima linie, comandantul Unității, maiorul Gheorghe Georgescu a emis următoarea evaluare oficială: *„Inteligent și priceput, cunoaște și aplică bine regulamentele militare, foarte bun camarad, modest și disciplinat, își îndeplinește serviciul fără reproș și din convingere, având deosebită dragoste pentru cariera armelor, conduce și comandă plutonul cu mult tact, judecată și cu inițiativă, fiind foarte drept cu subalternii săi de care este iubit foarte mult”*.

Până la data de 15 aprilie 1918, Sublocotenentul Stan Zătreanu a asigurat continuitatea în funcția de Adjutant al Batalionului II din cadrul Regimentului 22 Infanterie. În această calitate, ofițerul a gestionat cu precizie fluxul informațional, redactarea ordinelor de luptă și coordonarea administrativă a subunității, dovedind o înțelegere superioară a mecanismelor de comandă și control în condiții de campanie. Pentru toate calitățile sale și îndeplinirea serviciului, a fost apreciat laudativ și propus pentru a fi decorat cu Ordinul Coroana României, clasa a V-a cu spade și panglică de Virtute Militară, de către lt.col. A. Gheorghiu, comandantul Regimentului 22 Infanterie.

La 1 mai 1918, Stan Zătreanu a fost trecut în cadrele active ale armatei prin Î.D. 1152, achitându-se în mod ireproșabil pentru toate însărcinările care i s-au dat de comandant de pluton, adjutantul Batalionului II și ajutor al șefului biroului Mobilizării, drept pentru care, colonelul A. Gheorghiu, comandantul Regimentului 22 Infanterie, l-a propus pentru a înainta la gradul de locotenent, aceleași referințe bune pentru înaintare și conforme cu vechimea, primind și din partea generalului St. Constantinescu, comandantul Brigăzii 6 Infanterie.

După terminarea primului război mondial, Stan Zătreanu a continuat să activeze în cadrul Regimentului 22 Infanterie, fiind folositor acestuia și primind noi însărcinări din 1920, când a fost numit comandant al Companiei I Mitraliere, serviciu de care s-a achitat ireproșabil, dovedind reale calități pentru a înainta la gradul de căpitan în mod „excepțional”, fiind apreciat laudativ în foile calificative pe anii 1920-1921, de către superiorii săi și mai ales de către comandanții regimentului, colonel A. Gheorghiu și lt.col. Fröschel, precum și de comandanții Brigăzii 6 Infanterie, lt.col. Iordăchescu și colonel A. Gheorghiu. Aceleași aprecieri pentru activitatea locotenentului Stan Zătreanu de comandant al Companiei de Mitraliere, unde a dovedit bune rezultate atât la serviciul instrucție și educație, cât și la administrație, a primit din partea scomandanților Regimentului 22 Infanterie, colonel

Șerb și lt.col. Diamandi.

În perioada noiembrie 1922-octombrie 1924, lt. Stan Zătreanu a primit o nouă însărcinare în cadrul regimentului, aceea de ofițer cu aprovizionarea atât a corpului ofițeresc și a trupe, precum și a animalelor, dar în același timp, a participat și la perioadele de instrucție și concentrare, unde a îndeplinit funcția de comandant de companie, fiind apreciat din nou de col. Gheorghe Georgescu, comandantul Regimentului 2 Infanterie, fiind propus a înainta la gradul de căpitan, cu atât mai mult, cu cât ofițerul Zătreanu fiind rănit în luptele de la Mărăști la 11 iulie 1917, regimentul l-a crezut decedat și l-a omis pentru a fi avansat în grad.

În toamna anului 1924, Stan Zătreanu s-a înscris la Facultatea de Drept din București, iar la 15 februarie 1925, a fost înaintat la gradul de căpitan, timp în care a preluat comanda Companiei a 10-a, demonstrând reale calități de ofițer de comandă pentru care a pus mult suflet privind educarea și instruirea companiei, alături de care a participat la cursul de tragere, obținând locul I și un procentaj de 25,19% în cadrul Regimentului și locul II, cu un procentaj de 42,63% pe Divizie, fiind din nou elogiât de către col. Gheorghe Georgescu, comandantul Regimentului 22 Infanterie: *„Educație militară aleasă, ținută ireproșabilă, disciplinat și cu simțul datoriei foarte dezvoltat, plin de vigoare li ambiție personală care se pune în slujba serviciului militar și face ca unitatea sa să fie cea dintâi în Regiment sub toate raporturile, fiind unul dintre căpitani care excelează în toate împrejurările”*. De asemenea, s-a distins și prin premiile obținute cu Batalionul: Premiul I cu arma, cu grenada și la exercițiul de tragere cu grupa, Premiul II cu pușca mitralieră și Premiul III cu grupa, dar și cu Regimentul: Premiul I cu arma și grupa, Premiul II cu grenada și Premiul III cu cu grupa la tragere. În urma rezultatelor, Compania sa a fost citată pe Brigadă cu O.Z. 12 din 28 septembrie 1926, fiind clasificată I-a la tragere și considerată „Compania de onoare a Regimentului”.

În vara anului 1926, Stan Zătreanu a absolvit Facultatea de Drept din București, iar în perioada imediat următoare s-a dovedit un foarte bun educator și comandant al companiei sale pe zona de concentrare a Diviziei a 13-a Infanterie, participând la toate clasele de instrucție și la cursurile școlii ofițerilor în câmp, iar din banii personali a înființat un muzeu complet de armament și munițiuni în cadrul companiei sale. În cursul anului 1927, căpitanul Stan Zătreanu a continuat să asigure comanda Companiei a 6-a, a predat în cadrul regimentului tragerile la țintă, a condus și comandat instrucția trupe, companiei sale, a participat la toate aplicațiile pe hartă și în teren, la

instrucția în Batalion, Regiment, precum și la concentrarea Diviziei 13 în zonă, fiind apreciat elogios în acest sens de către superiorii săi, colonel Țuțuianu, comandantul Regimentului III Dâmbovița nr. 22 și general Manu, comandantul Diviziei 13.

Așa cum reiese din foaia calificativă pe anul 1929, căpitanul Stan Zătreanu a îndeplinit pe lângă comanda Companiei a 6-a și funcția de adjutant al Brigăzii 13 Infanterie, ca urmare a lipsei în efective de ofițeri superiori în cadrul Regimentului 22 Infanterie, iar pe timpul manevrelor efectuate a asigurat funcția de ofițer informator al Brigăzii, dovedind încă o dată reale calități pentru toate însărcinările primite, drept pentru care, a fost elogiât de colonelul Ioan Nicolin, comandantul Regimentului și de către colonelul Emilian Ionescu, comandantul Brigăzii 13 Infanterie, ambii superiori propunându-l pentru „Cursul pregătitor pentru Ofițeri Superiori”.

Așa cum reiese din aprecierea făcută de comandantul Regimentului 22 Infanterie, căpitanul Stan Zătreanu a fost mutat la cerere în perioada 1 octombrie 1930 – 15 ianuarie 1931, conform ordinului M.A. Direcția Personal nr. 67526/1930, la Liceul Militar Nicolae Filipescu de la Mănăstirea Dealu, unde a îndeplinit funcția de comandant al Companiei 6-a, iar din 17 ianuarie 1931, prin ordinul nr. 551/1931, primește noi însărcinări, fiind mutat la Regimentul Carelor de Luptă, unde i s-a încredințat comanda Companiei Depozit și în același timp fiind și ajutor al Șefului Biroului Mobilizare. Începând cu 17 mai 1931, a fost numit Șef al Biroului Mobilizare, unde munca și lucrările de birou temeinic ordonate, au fost apreciate de către lt.col. Șerpescu, comandantul Regimentului Care de Luptă, care l-a propus pentru a urma cursul pregătitor pentru gradul de maior.

În cursul lunilor iulie și august 1933, Stan Zătreanu a urmat Cursul pregătitor pentru ofițeri superiori, unde a reușit (Monitorul Oficial, nr. 166 din 22 iulie 1933), remarcându-se în special la Cursul special de armă, unde a fost apreciat de către maiorul Crăciunescu, Șeful Diviziei a 5-a în termeni elogioși: *„A urmat cu un interes și o râvnă cu totul remarcabile cursul pe armă, dovedind continuu un progres vădit, posedă mai mult decât suficient cunoștințele necesare atât instrucției, cât și conducerii în luptă a batalionului și concluzionez că este suficient pregătit pentru a deveni ofițer superior”*.

Prin Î.D. nr. 406/1935, Stan Zătreanu a fost avansat la gradul de maior începând cu 10 mai 1934, iar până la 1 aprilie 1935 și-a îndeplinit serviciul în cadrul Regimentului Care de Luptă, după care, prin O.Z.17/1935, a fost înscris la Cercul de Recrutare Făgăraș primind comanda Subinspectoratului de

Pregătire Paramilitară, dovedind putere de muncă și mult zel pentru așezarea pe baze solide a instrucției premilitare, drept pentru care la plecarea sa a fost apreciat de colonelul Ioan Rizescu, comandantul Cercului de Recrutare Făgăraș, dar și de către colonelul Negreanu, Inspector I Regional.

La 1 octombrie 1935, maiorul Stan Zătreanu, a revenit în cadrul Regimentului III Dâmbovița nr. 22 (cf. Ordin de Zi nr. 131/1935), unde a primit atât comanda Batalionului I de Instrucție, cât și pe cea a Școlii Instructorilor, iar în prima perioadă de instrucție, a îndeplinit funcția de director de aplicații tactice, atât pentru instruirea companiei, cât și a Batalionului. La solicitarea colonelului Lazăr, comandantul Regimentului 22 Infanterie, maiorul Stan Zătreanu a primit sarcina de a conferenția la Școala Ofițerilor despre activitatea Regimentului în Campania din 1916-1918, ca unul care participase direct la luptele desfășurate de Regimentul 22 Infanterie, dovedind un spirit critic bine documentat și trăgând învățăminte folositoare, drept pentru care comandantul său îl caracteriza ca fiind *„om de caracter care este la curent cu noile metode de luptă, își iubește subordonații, iar pe cuvântul și acțiunile sale se poate conta oricând și în orice împrejurări”*.

Începând cu 1 octombrie 1936, maiorul Stan Zătreanu a trecut la comanda Batalionului II Cadre din cadrul Regimentului 22 Infanterie, iar din 1 aprilie 1937 a fost însărcinat ca șef al Biroului Mobilizării, reușind ca într-un termen foarte scurt de numai trei luni să întocmească lucrările de bază ale biroului care lipseau pe ultimii 4 ani și fără de care mobilizarea ar fi creat un adevărat haos. În plus, în toamna anului 1936, a primit sarcina de a susține o conferință în cadrul Școlii Ofițerilor în corp pe Garnizoană, având ca temă *„Acțiunea detașamentului înaintat în atac și în apărare”*, iar în perioada a 2-a a fost numit director la Școala Companiei, unde a susținut alte două conferințe despre *„Compania în atac”* și *„Compania organizând și apărând un cap de pod”*, fiind din nou elogiat de către colonelul Lazăr, comandantul Regimentului 22 Infanterie: *„are la bază o cultură solidă profesională și generală, o judecată foarte bună, știe foarte bine a organiza și conduce o aplicație, fiind un om de acțiune, capabil, cu autoritate, cu tact, sociabil, bun camarad și neobosit la lucru”*.

În toamna anului 1937, maiorul Stan Zătreanu a fost mutat din nou în cadrul Regimentului Cărelor de Luptă, îndeplinind și aici funcția de șef al Biroului Mobilizării, dar și pe cea de director de exercițiu al Batalionului de Care pentru aplicațiunea din 14-16 septembrie 1937, activitatea sa fiind cu totul remarcabilă și

apreciată atât de către lt.col. Gh. Zlătescu, comandantul Regimentului Care de Luptă, cât și de către col. Șerpescu, comandantul Brigăzii Care de Luptă: *„are mult sânge rece și o hotărâre remarcabilă, fiind un prea bun instructor, un prea bun comandant de război și având o pregătire intelectuală și un fond moral ce ies din obișnuit, un foarte bun ofițer superior și un prea bun tankist”*. Pe parcursul anilor 1938 și 1939, maiorul Stan Zătreanu și-a îndeplinit multiplele acțiuni privind concentrările din lunile martie și septembrie ale anului 1938, dovedind reale calități și posedând cunoștințe temeinice în domeniu, iar ordinele superioare le-a executat cu mult tact, urmărind cu îndârjire pe toți aceia care sub diferite pretexte, căutau să scape de concentrare, drept pentru care calitățile sale și mai ales munca depusă în cadrul Biroului Mobilizării au fost elogiate în termeni laudativi de către colonelul Beldiceanu, comandantul Regimentului Cărelor de Luptă.

La 1 noiembrie 1939, maiorul Stan Zătreanu a fost numit ca Ajutor al comandantului pentru nou înființatul Regiment 2 Care de Luptă, organizând serviciile regimentului ca acestea să poată funcționa la timp pentru deservirea unităților operative, a utilat la timp parcul de vehicule proprii și de rechiziție, iar numai după șapte luni de la înființarea regimentului, a reușit prin putere de muncă și perseverență să operativizeze regimentul care a luat parte în Transilvania între 1 – 12 septembrie 1940 la cedarea teritoriului românesc, ca urmare a Dictatului de la Viena din 30 august 1940. Toată activitatea sa privind deplasarea regimentului la Târgu Mureș și ulterior revenirea acestuia în cazarma de la Târgoviște, a fost remarcată și amplu descrisă într-un amplu raport al lt.col. a. Săndulescu, comandantul Regimentului 2 Care de Luptă: *„Atașat serviciului, capabil și hotărât, lucru ce-l situează între ofițerii foarte capabili, autoritar cu prestigiu și simțul datoriei în concordanță cu cel al execuției denotă că depune devotament și perseverență în îndeplinirea datoriei, are inițiativă pronunțată ori de câte ori este nevoie, realizează și completează acolo unde nevoile o cer, reușind cu ocazia deplasării la Târgu Mureș și revenirea la Târgoviște a regimentului, serviciile au funcționat perfect, nepunând în întârziere plățile de solde și hrana unităților”*.

În campania desfășurată împotriva Rusiei Sovietice între 22 iunie - 10 noiembrie 1941, lt.col. Stan Zătreanu cu toate greutățile administrative întâmpinate, a înțeles că trebuie să stea în permanență în contact cu toți comandanții de unități aflați pe frontul de Est, cercetând pe teren toate nevoile fiecăruia, iar în același timp, nu a pregetat de a participa el însuși la operațiunile militare, remarcându-se alături de col.

A Săndulescu, comandantul Regimentului 2 Care de Luptă, în luptele de la Lăpușna - Hăncești, unde, cu un deosebit spirit de sacrificiu, a îndrumat și acționat într-un moment de reală criză, însoțind unitățile de infanterie în scopul recunoașterii situației tactice de la fața locului, drept pentru care, a fost distins cu Ordinul Steaua României, în grad de ofițer, clasa a IV-a. După întoarcerea de pe frontul de Est, Regimentul 2 Care de Luptă a obținut dreptul de a se încartirui în Cazarma Malmaison, care a fost renovată într-un timp record și pusă în stare de funcționare, iar lt.col. Stan Zătreanu a reușit să renoveze Atelierele Regimentului, Atelierul Mecanic de reparație, o baie și popota regimentului unde serveau nu numai ofițerii corpului, dar și ai întregii cazărmi, primind aprecieri elogioase, și mai ales, fiind numit la 1 iulie 1942, Comandant secund al regimentului (până la 27 septembrie 1943), funcție dublată de încredințarea din partea col. A Săndulescu, și a conducerii Școlii Ofișerilor și Subofițerilor în corp.

Pe întreaga durată a exercitării funcției de Comandant Secund, Lt. Col. Stan Zătreanu a demonstrat o conduită exemplară, remarcându-se prin coordonarea riguroasă a activităților de instrucție în cadrul școlii ofițerilor și subofițerilor în corp și prin organizarea eficientă a unităților dislocate în zona de operațiuni la Est de Nistru. Atribuțiile sale au cuprins supravegherea directă a Batalionului de recruți ctg. 1944, precum și controlul tehnic și tactic al Centrului de Instrucție al Cărelor pentru cadrele de cavalerie. În cursul anului, acționând în conformitate cu ordinele superioare primite, ofițerul a contribuit nemijlocit la îndeplinirea sarcinilor de mobilizare prin organizarea Batalioanelor de Care, după cum urmează: Batalionul nr. 22 a fost proiectat în Transilvania pentru misiuni operative, Batalionul T 38 a fost dislocat în Kuban la dispoziția marilor unități, iar Batalionul nr. 101 a fost trimis în Transilvania cu obiective precise de instrucție și însărcinări speciale.

Ulterior, Lt. Col. Stan Zătreanu a preluat și executat noi misiuni de o complexitate sporită, concentrându-se pe organizarea parcului de blindate, recrutarea și instruirea Batalionului de recruți ctg. 1944, precum și pe pregătirea militară a ofițerilor, subofițerilor și ostașilor din arma cavaleriei, mobilizați și repartizați Regimentului 2 Care de Luptă. Totodată, acesta a asigurat inspectarea unităților de care repartizate în teritoriu, verificând capacitatea de luptă și ipotezele de intervenție pentru misiunile de pază internă executate în garnizoanele Odessa, Cernăuți, Reșița, Sibiu și Râmnicu Vâlcea.

Începând cu data de 1 noiembrie 1943, Lt. Col. Stan Zătreanu a preluat oficial comanda Regimentului 2

Care de Luptă, exercitând această funcție cu obiectivul prioritar de a menține capacitatea operativă și bunăstarea unității. Sub comanda sa directă, eforturile principale s-au concentrat pe instruirea riguroasă a Batalionului de recruți ctg. 1945 și pe perfecționarea cadrelor de ofițeri și subofițeri. Aceste acțiuni de pregătire militară au fost coordonate prin participare efectivă în perioada iunie-iulie 1944, în cadrul taberei de instrucție organizate în proximitatea orașului Târgoviște.

La data de 23 august 1944, Regimentul 2 Care de Luptă își exercita controlul operațional dintr-un dispozitiv fragmentat, dar coordonat, având nucleul de comandă stabilit în localitatea Văcărești. Aici, la sud de Târgoviște, se afla inima unității, formată din Statul Major și Serviciile Logistice, flancate de forța de șoc a unei companii de armament special și siguranța oferită de compania depozit. Pentru a contracara orice tentativă de pătrundere blindată inamică, perimetrul de comandă era ranforsat de un dispozitiv dedicat de vânători de tancuri. În proximitatea centrului de comandă, în tabăra de la Ulmi, regimentul își asigura continuitatea prin Batalionul de recruți, în timp ce grosul forței de lovire era masat în capitală. Astfel, în tabăra de la Ghencea, Batalioanele 1 și 3 Care de Luptă constituiau pumnul de fier al unității, sprijinite logistic și tactic de o companie de blindate încartiruită în cazarma de la Malmaison.

Dincolo de aceste concentrări de forțe, brațul lung al regimentului se întindea adânc în teritoriu pentru misiuni de pază și menținerea ordinii publice. Plutoane de care de luptă erau detașate strategic în puncte cheie, asigurând prezența militară la Blejoi (lângă Ploiești), precum și în centrele urbane vitale de la Făgăraș și Sibiu, formând o rețea de control blindat ce acoperea principalele noduri de comunicații și infrastructură ale țării.

Din punct de vedere tactic, în intervalul 1 noiembrie 1943 – 31 octombrie 1944, Regimentul 2 Care de Luptă a fost subordonat operativ Comandamentului Militar al Capitalei București. În baza acestei structuri de subordonare, unitatea a executat misiuni critice de apărare, dislocând două batalioane pentru asigurarea pazei și securității Capitalei pe parcursul evenimentelor operative din vara anului 1944.

În conformitate cu Ordinul Marelui Stat Major nr. 260.718/1944, Regimentul 2 Care de Luptă a fost trecut sub subordonare operativă directă către Comandamentul Militar al Capitalei. Misiunea principală a constat în asigurarea ordinii interne în Municipiul București. Subunitățile regimentului au fost distribuite strategic către diverse comandamente

locale, restul efectivelor constituind rezerva generală a Comandamentului Militar al Capitalei. Pe durata angajamentelor militare și acțiunilor dinamice desfășurate între 23-29 august 1944, regimentul a acționat prin fracționare în detașamente mobile, fiind atașat unităților de luptă operative din București pentru a asigura sprijinul prin foc și manevră. La data de 28 august 1944, în urma unei cooperări tactice exemplare cu grupările de forțe române din interiorul și exteriorul Bucureștiului, s-a reușit lichidarea completă a focarelor de rezistență inamice. După cinci zile de confruntări urbane intense și manevre de uzură, forțele germane au fost neutralizate definitiv, eliminând amenințarea asupra centrului de comandă al țării. Prețul victoriei a fost marcat prin pierderi asumate atât în efective de personal, cât și în tehnică de luptă, blindatele regimentului purtând amprenta acestui asalt susținut. Odată obiectivele atinse și securizate, subunitățile de tancuri au primit ordinul de încetare a focului în sectorul urban și au executat o manevră de repliere ordonată. Unitățile s-au regrupat în tabăra de instrucție de la Ghencea, unde au desfășurat activități de reevaluare a capacității de luptă, refacere a stocurilor de muniție și mentenanță a parcului auto, în așteptarea noilor ordine de marș. Sub comanda directă a Lt. Col. Stan Zătreanu, unitățile de tancuri au executat misiuni de luptă caracterizate prin tact și spirit de sacrificiu în următoarele sectoare cheie: Arcul de Triumf, Podul Băneasa, satul și Aeroportul Băneasa

Pentru modul exemplar de execuție și eficacitatea în luptă, unitatea a primit elogiile oficiale ale Generalului de Corp de Armată Iosif Teodorescu, de la Comandamentul Militar al Capitalei. Simultan cu acțiunile din nordul capitalei, subunități cu efective reduse de tancuri au cooperat strâns cu forțele de infanterie și cavalerie. Obiectivul principal a fost dezarmarea trupelor inamice cantonate la Școala de Război, misiune îndeplinită cu succes, aducând cinste și glorie Regimentului 2 Care de Luptă prin dovedirea unei solide pregătiri de război.

În urma acțiunilor de luptă susținute împotriva trupelor germane, în toamna anului 1944, sub comanda directă a Lt. Col. Stan Zătreanu, s-a procedat la reorganizarea urgentă a Regimentului 2 Care de Luptă. Eforturile principale au fost canalizate pe două direcții strategice: Reluarea pregătirii cadrelor prin instruirea intensivă a corpului de ofițeri, dar și consolidarea efectivelor prin upravegherea riguroasă și instrucția trupei pentru restabilirea capacității de luptă.

La data de 20 februarie 1945, ofițerul (avansat între timp la gradul de Colonel) a coordonat plecarea

Regimentului 2 Care de Luptă către Frontul de Vest. Având în vedere situația operativă complexă, unitatea a fost restructurată direct pe linia frontului, integrând subunități sosite succesiv din întreg teritoriul național. Prin eforturi logistice și de comandă excepționale, Colonelul Zătreanu a asigurat pregătirea optimă a unității într-un interval critic, reușind ca până la data de 20 martie 1945 să declare Regimentul ca fiind pe deplin operativ.

S-a constituit o unitate operativă organizată pe două batalioane de tancuri și alte subunități și formațiuni de spate, având un efectiv de aproape 1000 de oameni și 119 mașini de luptă, dintre care 106 tancuri și autotunuri.

La data de 25 martie 1945, Regimentul 2 Care de Luptă, sub comanda Colonelului Stan Zătreanu, a intrat oficial în dispozitivul de luptă, iar unitatea a acționat în cooperare directă cu forțele aliate, fiind subordonată operativ Armatei 7 de gardă sovietice, sprijinind marile unități de arme întrunite ale acesteia, împreună cu Brigada 27 Tancuri de gardă Sovietice.

Sub comanda fermă a colonelului Stan Zătreanu, Regimentul 2 Care de Luptă a angajat inamicul într-o ofensivă de anvergură desfășurată pe aliniamentul râului Hron, acționând ca un veritabil pumn de fier, în cooperare directă cu unitățile aliate sovietice. Sistemul defensiv german a fost zdrobit în urma unor lupte de uzură deosebit de sângeroase, purtate în localitățile Lok, Ina, Dolpial și Besa. În cadrul acestui teatru de operațiuni, unitatea a plătit tributul suprem de sânge prin pierderea Locotenentului Ion N. Giorgi, primul ofițer căzut în lupta pentru eliberarea Cehoslovaciei, al cărui tanc a fost anihilat în cursul confruntărilor, în timp ce restul secției sale a fost mistuit de flăcări sub focul inamic.

În aceleași lupte s-au remarcat și alți tanchiști români. Astfel, locotenentul Ștefănescu Faust, aflat în fruntea subunității pe care o comanda și îndeplinind totodată funcția de ochitor-trăgător la tunul tancului, a distrus opt faustpatroane și două tunuri antitanc. Sublocotenentul Zaharia Liviu, comandant de pluton de tancuri, deși rănit, a refuzat evacuarea și a continuat lupta, conducându-și subunitatea până la capăt. La rândul său, locotenentul Negoescu Virgil, comandant de pluton, a nimicit cuiburile de arme automate care stopau înaintarea infanteriei sovietice, reușind să distrugă trei tunuri inamice, însă cu un preț uriaș: rănit mortal, acesta a continuat să-și îmbărbăteze camarazii până în ultimele clipe ale vieții, deși avea ambele picioare amputate.

Modul de acțiune al tanchiștilor români în ziua de 26 martie 1945 a fost apreciat în termeni elogioși de

comandantul Armatei 7 Gardă sovietice, generalul Șumilov. Totodată, Regimentul 2 Care de Luptă și comandantul său, colonelul Stan Zătreanu, au fost felicități de mareșalul Rodion Malinovski, comandantul Frontului 2 Ucrainean, care, în ziua de 27 martie 1945, a sosit în localitatea Dolni Píal, dispunând întocmirea propunerilor pentru decorare.

Înaintarea spre Bratislava a impus forțarea zonei dintre râurile Nitra și Vah, unde blindatele colonelului Zătreanu au desfășurat acțiuni de forță, spărgând rezistența germană de pe crestele Carpaților Mici și debușând victorios în Câmpia Moraviei. Începând cu 4 aprilie 1945, asaltul asupra capitalei slovace a atins apogeul; Batalionul 2 Care de Luptă a fost aruncat în infernul luptelor de stradă, executând asaltul decisiv pe bulevardul Prazka. Contribuția unității a fost crucială pentru sprijinirea Diviziei 409 Infanterie, bravura trupelor comandate de colonelul Stan Zătreanu fiind citată prin Ordin de Zi nr. 330 din 4 aprilie 1945 al Comandamentului supreme sovietic. În luptele desfășurate în cooperare cu Divizia 409 Infanterie sovietică, la vest de Bratislava, pentru forțarea râului Morava și pentru eliberarea localităților Devin Nove Ves, Devin lazero, Schlofsdorf, trupele Regimentului 2 care de Luptă s-au făcut din nou remarcate.

Punctul culminant al sacrificiului a fost atins în localitatea Hohenrappersdorf (Austria), aflată la aproximativ 20 km de Viena, unde, timp de trei zile și trei nopți de luptă neîntreruptă între 11-14 aprilie 1945, Batalionul maiorului Gheorghe Răuță a menținut sectorul de front în fața contraatacurilor germane violente, cu prețul unor pierderi grele în tancuri, autoblindate și transportoare. Referitor la această crâncenă înclăștare, în Jurnalul de Operații al Regimentului 2 Care de Luptă, se menționează că: *„în interiorul localității Hohenrappersdorf ostașii noștri au angajat lupta tanc contra tanc. Prin felul în care s-a desfășurat această luptă s-au evidențiat marile virtuți și însușirile personalului regimentului. Lupta de aici rămâne memorabilă. Ea a fost cea mai grea din toate luptele duse de Regimentul 2 Care de Luptă”*. În ziua de 14 aprilie 1945, tanchiștii români au acționat în sprijinul unităților Diviziei 4 Infanterie de Gardă, participând la operațiunea de cucerire a localității Schrick, important nod de comunicație al inamicului. Importanța strategică a acestui obiectiv era determinată de faptul că prin acest punct trecea una dintre principalele căi de retragere ale trupelor hitleriste din Viena.

Pentru modul exemplar în care au acționat în luptele desfășurate în perioada 11-17 aprilie 1945, confruntări care au avut ca rezultat eliberarea orașului Zistersdorf, centrul regiunii petrolifere din nord-estul

Austriei, Regimentul 2 Care de Luptă, comandat de colonelul Stan Zătreanu, a fost citat prin Ordinul nr. 336 din 17 aprilie 1945 al Comandamentului Suprem Sovietic.

Campania s-a încheiat glorios între 15-18 aprilie 1944, odată cu eliberarea bazinului petrolifer Zistersdorf, Regimentul 2 Care de Luptă rămânând în istorie ca singura unitate românească ce a purtat stindardul tricolor în luptele pentru eliberarea teritoriului austriac.

Performanța operativă a regimentului a fost înalt apreciată de către Comandamentul Sovietic, fiind consemnate oficial următoarele calificative de front:

-Conduită militară: *„Ofițerii, subofițerii și trupa Regimentului 2 Care de Luptă au dovedit o disciplină de fier și un spirit de organizare impecabil”*;

- Eficacitate în luptă: *„Vitejie în confruntări și conștiinciozitate absolută în îndeplinirea datoriei față de națiunile aliate”*.

Pentru bravura deosebită și actele de eroism demonstrate în teatrul de operații, Regimentul 2 Care de Luptă a fost onorat cu cele mai înalte recunoașteri militare, unitatea fiind citată oficial prin patru Ordine de Zi de către Comandamentul Suprem al Armatei Roșii, sub semnătura Mareșalului U.R.S.S., Iosif Stalin.

În zilele următoare, începând cu 19 aprilie 1945, tanchiștii români aflați sub comanda colonelului Stan Zătreanu au trecut la ofensivă pe direcția Erdburg - Kementhdorf - Pavodorg, continuând ulterior înaintarea de-a lungul căii ferate Paysdorf - Wetendorf - Ameie. Prin ritmul susținut al atacului, unitățile române au depășit frontiera Austriei și au pătruns din nou pe teritoriul Cehoslovaciei. Încadrată, la acel moment, într-un batalion al Brigăzii 27 Tancuri de Gardă sovietice, subunitatea română aparținând Regimentului 2 Care de Luptă a participat nemijlocit la operațiunile pentru forțarea canalului Thaya și cucerirea importantei localități Mistelbach. În continuare, aceasta a angajat inamicul în luptele din zonele Eibensthal și Payadorf, precum și în localitățile Pasohlovski și Nove Ves. La 8 mai 1945, în cooperare cu unități sovietice, tanchiștii români au intrat în orașul Znajmo, iar la 9 mai, ziua capitulării definitive a trupelor germane, au fost surprinși în plin dispozitiv ofensiv, înaintând prin Praga.

Pe parcursul celor 45 de zile de lupte continue, purtate în strânsă cooperare cu trupele sovietice, Regimentul 2 Care de Luptă, aflat sub comanda colonelului Stan Zătreanu, a lovit puternic dispozitivul inamic, provocându-i pierderi considerabile. Conform adevărinței semnate de colonelul Krînghin, șeful Statului Major al Brigăzii 27 Tancuri de Gardă

Mormântul colonelului Stan Zătreanu aflat în Cimitirul Mănăstirii Viforâta

sovietice, document înmănat la încheierea operațiilor colonelului Stan Zătreanu, unitatea română a distrus sau capturat 18 tancuri, 43 de tunuri, 68 de aruncătoare de mine, 86 de mitraliere, 55 de autovehicule de diverse tipuri și peste 4.000 de soldați și ofițeri inamici.

Victoria a fost însă dobândită cu sacrificii grele. Traseul de luptă al Regimentului 2 Care de Luptă a rămas marcat de jertfa a circa 100 de soldați și ofițeri morți sau răniți. Din cele 79 de tancuri și autoblindate existente la începutul campaniei, 28 au fost incendiate ori distruse în luptă, iar alte 49 au fost scoase temporar din acțiune prin avarii grave. Astfel, regimentul și-a îndeplinit misiunea ofensivă până la capăt, plătind succesul armelor române cu sânge, oțel și foc.

Excelența în exercitarea actului de comandă și devotamentul neclintit față de patrie au făcut ca parcursul militar al Colonelului Stan Zătreanu să fie jalonat de numeroase semne de recunoaștere. Pentru curajul dovedit în teatrele de operații, rigoarea în instruirea trupelor de blindate și rezultatele deosebite obținute în misiunile strategice, acesta a fost onorat cu un palmares impresionant de ordine și medalii.

Aceste distincții, acordate atât de statul român, cât și de comandamentele aliate, atestă nu doar valoarea sa profesională, ci și spiritul de sacrificiu al unui lider care s-a aflat permanent în prima linie a datoriei. Printre cele mai semnificative recompense ce îi atestă meritul militar se numără:

- Ordinul Steaua României cu spade și panglică de Virtute Militară în grad de Cavaler, prin Î.D. 5178/1919;
- Crucea Comemorativă „11 iulie 1917 în luptele de la Mărăști”, prin Î.D. 1744/1918;
- Ordinul Steaua României, clasa a IV-a, cu spade și panglică de Virtute Militară, prin O.Z. 157/1941;
- Ordinul Mihai Viteazul cu spade, clasa a III-a, prin Î.D. 3233/1946;
- Medalia Victoria, prin Î.D. 3720/1921;
- Ordinul Steaua României în grad de ofițer, prin Î.D. 1365/1941;
- Coroana României în grad de ofițer, prin Î.D. 4650/1940;
- Medalia Crucea împotriva Comunismului, prin Î.D. 1014/1942, O.Z. 25/1943.

Colonelul Stan Zătreanu a trecut la cele veșnice la 27 iulie 1949, fiind înmormântat în Cimitirul Mănăstirii Viforâta, județul Dâmbovița.

Abstract: This study examines the military career of Colonel Stan Zătreanu, one of the distinguished commanders of the Romanian Armored Forces during the first half of the twentieth century. Based on documents preserved in the Romanian Military Archives, the paper reconstructs his professional development from his participation in the First World War, where he was wounded in the Battle of Mărăști, to his advancement through the ranks and his later command responsibilities within the Romanian Army. Special attention is given to his leadership of the 2nd Tank Regiment, one of the elite armored units known as the “Black Berets,” during the Second World War. Under his command, the regiment took part in operations on both the Eastern and Western Fronts, contributing to the liberation of several localities in Central Europe, including Austria, during the final phase of the conflict. The article highlights his organizational abilities, combat leadership, and contribution to the modernization and operational effectiveness of Romanian armored troops. Colonel Stan Zătreanu’s career represents a significant example of professionalism, devotion, and military competence within modern Romanian military history.

Keywords: Stan Zătreanu; Armata Română; Regimentul 2 Care de Luptă; Băștile Negre; trupe blindate; Al Doilea Război Mondial; campania din Austria; conducere militară.

Surse:

- Arhivele Militare Române, Colonel Zătreanu Stan, Memoriu personal, dosar 4118;
- Gheorghe Răuță, *Operațiile militare ale Regimentului 2 Care de Luptă*, în „Analele Institutului de Studii Istorice”, Anul XI, nr. 2, București, 1965;
- Vasile R. Ionescu, *Omagiu purtătorilor băștilor negre*, Editura Vasile Cârlova, București, 2002;
- George D. Gheorghiu, *Tancurile, 95 de ani de existență în armata României 1919-2014*, Editura Lumina Tipografică, București, 2014.